

Κυριακή 9 Φεβρουαρίου 2020

(Κυριακή Τελώνου και Φαρισαίου).

Λουκ. 18, 10 – 14.

Μέ τό άνοιγμα τοῦ Τριωδίου σήμερα ἡ Ἁγία Ἐκκλησία παρουσιάζει σέ ὅλους μας δύο προσωπικότητες μέ τήν προτροπή νά μιμηθοῦμε τή μία καί νά ἀποστραφοῦμε τήν ἄλλη. Νά μιμηθοῦμε τή μετάνοια καί τήν ταπείνωση τοῦ Τελώνου καί νά ἀποστραφοῦμε τήν ὑψηγορία τοῦ Φαρισαίου.

Ἀνέβηκαν καί οἱ δύο στό Ναό γιά νά προσευχηθοῦν. Ὁ Φαρισαῖος, ὅμως, μετά τήν πρώτη του άνοδο βίωσε τήν πνευματική κάθοδο καί καθίζηση. Ὁ Τελώνης, ἀπό τήν ἄλλη, μετά τήν πρώτη του άνοδο στό Ναό παρέμεινε σέ μία διαρκή πορεία άνόδου πρὸς τό Θεό μέσ' ἀπό τήν ἐλεύθερη καί ἠθελημένη ταπείνωση καί μέσα ἀπό τόν αὐτοεξευτελισμό, στόν ὁποῖο ὑπέβαλε τό πρόσωπό του. Στήν ὠραία καί εὐλογημένη λοιπόν διαδρομή τῆς Ἁγίας καί Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς αὐτός ὁ αὐτοκαθαιρέτης τοῦ ἑαυτοῦ του καθίσταται ἀσφαλῆς καί ἀπλανῆς ὁδηγός μας, μέ σκοπό νά τόν

μιμηθοῦμε καί νά βαδίσουμε μαζί του τό δρόμο πρὸς τήν Ἀνάσταση.

Ἀκολουθώντας τά χνάρια τοῦ Τελώνου καλούμαστε νά τόν μελετήσουμε καί νά δοῦμε πῶς ἐκδηλώνει πρακτικά τήν ταπείνωση καί τή μετάνοιά του. Τό πρῶτο πού προσέχουμε στή διήγηση τοῦ Ἰησοῦ γιά ἐκεῖνον εἶναι τό: «μακρόθεν ἐστῶς». Στέκεται μακριά ἀπό τό σύνολο τῶν πολλῶν. Ὁ Τελώνης ζητάει καί βιώνει τήν ἐλεύθερη αὐτοαπομόνωση. Δέν τό κάνει ἐπειδή δέ θέλει τούς ἄλλους. Τό κάνει ἐπειδή αἰσθάνεται πῶς εἶναι ἀνάξιος νά βρίσκεται ἀνάμεσά τους. Τούτη ἡ αὐτοεξορία εἶναι ἡ προσπάθεια τοῦ ἀνθρώπου νά κάνει τήν αὐτοεξέτασή του καί τόν αὐτοέλεγχό του χωρίς ἐμπόδια καί χωρίς τίς ἐπιδράσεις πού μπορεί νά ἔχει ἡ παρουσία τῶν ἄλλων. Ἡ ἀπομόνωση ἀπό τούς ἀνθρώπους δέ σημαίνει ἀποστροφή γιά ἐκείνους. Σημαίνει ἀναζήτηση τῆς ἀπαραίτητης ἡσυχίας γιά περισυλλογή καί καθαρή μελέτη τῆς συνειδήσεως. Αὐτή τήν ἐλεύθερη ἀπομόνωση πέτυχε ὁ ὀρθόδοξος ἡσυχασμός καί μοναχισμός. Τό κελί εἶναι τό «μακρόθεν» τοῦ κόσμου μέρος γιά τό μο-

ναχό και για τή μοναχή, στό όποιο βρίσκει τόν έαυτό του, μελετάει τά λάθη του, μετανοεΐ και βρίσκει και τούς άδελφούς του, καθώς μέσα σ' αυτό τό κελί προσεύχεται για τή σωτηρία και τήν προκοπή όλου τοῦ κόσμου.

Τό δεύτερο στοιχείο πού καθιστᾶ τόν Τελώνη όδηγό μας στην πορεία τῆς Ἁγίας και Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς εΐναι τό: «οὐκ ἤθελεν οὐδέ τούς όφθαλμούς εις τόν οὐρανόν ἐπάραι». Στέκεται κοινωνός τῶν άλλων αλλά μακριά τους μέ σκοπό τήν επίτευξη τῆς ήσυχίας. Ἔχει σκυμμένο τό κεφάλι μέσα στό στήθος, έπειδή δέν τολμάει από τή συντριβή και τήν ταπείνωση πού βιώνει νά σηκώσει τά μάτια του στόν οὐρανό. Αὐτή ή έσωτερική κίνηση τοῦ Τελώνου εΐναι ή βάση για τήν ήσυχαστική προσπάθεια και παράδοση, πού ανάπτύχθηκε μέσα στην όρθόδοξη πνευματική ζωή και θεμελιώθηκε θεολογικά από τούς νηπτικούς πατέρες μέ κορυφαίο τόν Ἅγιο Γρηγόριο τόν Παλαμᾶ. Ὁ πιστός πού έπιθυμεΐ νά ταξιδέψει στόν οὐρανό κρατάει τό βλέμμα του και τήν καρδιά του βαθιά μέσα στη γῆ και φτάνει μέχρι τόν Ἄδη. Κοιτάζει χαμηλά

για ν' άνεβεί ψηλά. «Κράτα τό νοῦ σου στόν Άδη
 καί μήν άπελπίζεσαι», λέγει ό Χριστός στόν Άγιο
 Σιλουανό τόν Άθωνίτη, για νά τοῦ δώσει τό μήνυμα
 πώς τό νά κρατᾶμε τό νοῦ μας στόν Άδη εἶναι μία
 πρόσκληση στίς πιό σκοτεινές άβύσσους τῆς
 ὕπαρξῆς μας. Εἶναι μία πρόσκληση νά
 άπογυμνώσουμε τήν ψυχή μας καί νά τήν
 εκθέσουμε στίς άκτίνες τῆς θείας άγάπης. Ὅσο τό
 θεῖο Φῶς φωτίζει τό σκοτάδι τῆς καρδιᾶς μας, τόσο
 διακρίνουμε ἐκεῖ τίς άκαθαρσίες πού άμαυρώνουν
 τήν εἰκόνα τοῦ Θεοῦ μέσα μας. Ὅσο περισσότερο
 συνειδητοποιοῦμε τήν άγάπη τοῦ Κυρίου καί
 Δημιουργοῦ μας, τόσο πιό πολύ ὕποφέρουμε πού
 Τόν ἔχουμε πληγώσει. Άλλά αὐτή ἡ λύπη εἶναι ζω-
 ηφόρος, αντίθετα άπό αὐτή τῆς άμαρτίας πού εἶναι
 θανατηφόρος. Ἐδῶ βρίσκεται ἡ καρδιά τῆς παρα-
 δοξότητας τῆς χριστιανικῆς ἔμπειρίας, ὅπου πρέπει
 νά πεθάνεις για νά ἀναστηθεῖς. Νά περάσεις άπό
 τόν Άδη για νά εἰσχωρήσεις στή Βασιλεία. Νά
 ταπεινωθεῖς για νά ἀνέλθεις. Νά άδειάσεις άπό τό
 ἐγώ, για νά πληρωθεῖς άπό τό Άγιο Πνεῦμα.
 Συνεπῶς ἡ μετάνοια, πού στή ριζική της μορφή

εἶναι αὐτοκαταδίκη, τελικά εἶναι ἀκριβῶς τό ἀντίθετο τῆς ἐνοχῆς. Ἐνῶ ἡ ἐνοχή συνιστᾶ ἐγκλεισμό, τελμάτωση, ἐσωστρέφει καί ἀπελπισία, ἡ μετάνοια εἶναι ἀπελευθέρωση, κίνηση, ἄνοιγμα στόν ἄλλο καί στόν ἀποκαλυπτόμενο Θεό. Αὐτή τή βουτιά πού ἀνυψώνει τόν ἄνθρωπο ἔκανε ὁ Τελώνης γι' αὐτό «ἔτυπεν εἰς τό στήθος». Χτυποῦσε τό στήθος του ἀπό συντριβή, ἡ ὁποία προμήνυε τήν προσωπική του ἀνάσταση.

Τό τρίτο στοιχεῖο πού κάνει τόν Τελώνη ἄξιο διδάσκαλο καί ὁδηγό γιά τήν πνευματική μας πορεία εἶναι αὐτή ἡ ἴδια ἡ κραυγή τῆς προσευχῆς του: «ὁ Θεός, ἰλάσθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ». Εἶναι μία κραυγή ἡσυχῆ καί ἐσωτερική, ἀθόρυβη ἀλλά ταυτόχρονα καί δυνατή, πάνω ἀπ' ὅλα ὅμως εἰλικρινῆς καί αὐθεντική. Ξεκινάει ἀπό τό κέντρο τῆς ἀνθρώπινης ὕπαρξης καί ἐκτοξεύεται στό Θεό χωρίς ἐμπόδια καί βαρίδια. Ἔχει μέσα της τή δοξολογία, τήν ἰκεσία καί τή μετάνοια. Τήν διατρέχει ἡ ταπείνωση καί ἡ αὐτογνωσία. Εἶναι ἡ προσευχή ὅλων τῶν πιστῶν καί τῶν ἁγίων, πού τούς ἐνώνει μέ τό Θεό καί τούς σώζει.

Ἀπό τή σημερινή ἡμέρα ἀξίζει νά κρατήσουμε ὡς πολύτιμο θησαυρό τήν τελωνική προσευχητική κραυγή: «ὁ Θεός, ἰλάσθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ». Νά τή χρησιμοποιήσουμε ὄχι μόνο στή φετινή περίοδο τοῦ Ἁγίου Τριωδίου ὡς πνευματικό ἐργαλεῖο ἀλλά καί σ' ὀλόκληρη τή ζωή μας. Ὅσο πιά πολύ τή μεταχειριστοῦμε, τόσο πιά πολύ θά ὠφεληθοῦμε καί θά δοξασθοῦμε ἀπό τόν Κύριο, πού ξέρει καί ἐπιθυμεῖ νά δοξάζει τούς ταπεινούς καί νά ἀντιτάσσεται στούς ὑπερήφανους. Ἀμήν.